

Különfélek.

Belső emberek változása az 1873-dik évben. Meghaláltak: Marosi József, szindi nyug. lelkész. Nagy Samu, d. szentmártoni tanító.

Nyugalmazottak: Kovács Dávid, ádámosi lelkész. Árkosi Mózes, bőzödi lelkész. Vas Pál, énlaki lelkész. Kiss Endre, szent-ábrahámi tanító. Gábor Mihály, alsó-járai tanító.

Kinevezettek: Molnár János, toroczkói tanító, ádámosi lelkésznek. Pálfi János, papjelölt, toroczkói tanítónak. Kiss Sándor, papnövendék, ádámosi tanítónak. Kovács Bálint, deák, alsó-járai tanítónak. Nagy Lajos, papnövendék, d. szentmártoni tanítónak. András Sándor, papnövendék, k. sárosi tanítónak. Kiss Jakab, kálnoki tanító, szentábrahámi tanítónak. Kovács Miklós, szent-benedeki tanító, kálnoki tanítónak. Gál Elek, nyárad-szentmártoni tanító, vadadi lelkésznek. Pálfi Sándor, martonosi tanító, nyárad-szentmártoni tanítónak. Boér Lajos, kadácsi lelkész, bőzödi lelkésznek. Pap Sándor, papjelölt, kadácsi lelkésznek. Darkó Dénes, tanítójelölt, martonosi tanítónak. Bedő József, papjelölt, torodátfalvi lelkésznek, Radó Mózes, papjelölt, énlaki lelkésznek.

Egy végrendelet. A mult évben Ujszőnyött, Komáromvármegyében elhalt Varju János nevű hazánkfia végrendeletében az unitáriusokról is megemlékezett. Ennek 15-ik pontja így szól: „A többször említett 2100 □ öles házhely és legelő illetőségem a komáromi ekklesiának gyámsága alatt maradjon nőm halála után is a gyámsági $\frac{1}{5}$ jövedelmi díjért, $\frac{2}{5}$ része pedig tőkenevelésre fordíttassék addig míg törvényeink biztos védelme alatt unitárius iskolát nem lehet építeni és virágzásba hozni; de akkor, ha majd lehet, az említett tőkepenz szaporítások erre fordíttassanak, nem csak, hanem az említett házhely és legelőilletőségem is az unitárius iskola tulajdona legyen“. E végrendelet következtében a n. igmándi kir. járásbíróság vallásközönségünk főgondnokát és püspökét mult év nov. 21-re a hagyaték tárgyalására hi-

vatalosan megidézte. Egyházi tanácsunk tekintve a nagy távolságot, a kir. járásbírótságot kérte fel, hogy vallásközönségünk érdekei képviselésére egy gondnokot kinevezni sziveskedjék. A lefolyt tárgyalásról nincs tudomásunk. Mi e végrendeletnek nem is anyagi, hanem szellemi oldalára fektetünk súlyt s mint a vallásos élet mezején mutatkozó szabababb irányu mozgalom jelét örömmel jegyezzük fel.

Püspöki körlevél. Hogy a katolikus egyházon kívül nincs léleküdvét, nyugalmat adható vallás, hanem csak átkos és kárhozatos eretnokség, az iránt fényes felvilágositást nyujthat erdélyi püspök Fogarassy Mihály ő nméltóságának közelebb hiveihez intézett körlevele, a hol a magát r. katolikus jelző nélkül egyedül Erdély püspökének nevezés azt a titkos mély értelmet is magában lát-szik foglalni, hogy a többi akol nyájai is mint eltévedt juhok vagy kecskék az ő főpásztori botja alá tartoznak s egykori viszszatérésök az egyedül üdvözítő akolba mindig remélhető. A körlevél egy része az ilyeneket a magyar földön csak ritkán hallott, de ezután hihetőleg többször halló fülekhez így hangzik: „Mi, mint Erdélynek Isten irgalmából és az apostoli szentszék kegyelméből ez idő szerint püspöke, főpásztori kötelességünk szerint az anyaszentegyház nevében a hihagyó szerzeteseket, szentségtörő papokat és nyilvános eretnokségbe esett kath. egyháztagokat, mint: Császár Károly, Parády Kálmán és Ulár Pál (reszketek eretnek barátink!) kegyesrendü áldozárokat és volt kolozsvári gymnasiumi tanárokat, valamint Lechner László megyebeli áldozárt, volt gymnasiumi tanárt és tövisi helyettes lelkészt, (kik ugyan erdélyi egyházmegyénk határain kívül születtek; de az utóbbi években a mi hiveink között végezték tisztöket és a mi testületünkön váltak hihagyókká), úgyszintén Lajos Menyhért szent-ferencz rendi szerzetest, ezennel birói itéletünkkel papi méltóságuktól megfosztjuk, minden kath. papi és lelkipásztori tiszt viselésétől és ténykedésétől eltiltjuk, minden egyházi hivatalokra és javadalomra képteleneknek jelentjük, a római keresztény katolikus anyaszentegyház szent községéből kizárjuk, és az Ur Isten igazságának és irgalmasságának szent tetszésére bizzuk, megmaradván lelkökben az egyházi rend eltörölhetetlen bélyege; a szerzetesi szent fogadalmak viszszavonhatatlan szava, az ezekkel járó papi és szerzetesi kötelességek terhe, s ha talán az Isten nekik megtérő lelket ad, a nehez és fáradalmas töredelem egyedül üdvözítő útja“.

Agassiz, a nemrég elhunyt világhírű amerikai tudós, a svájezi köztársaság szülöttje, 1847-ben választotta volt új honául ama tengerentúli

nagy köztársaságot, hol a Boston közelében levő új-cambridgei egyetemen a természetrajz tanárává lön azonnal kinevezve. Egyike volt a lelki szabadság s felvilágosodás legönzéstelenebb bajnokainak, kik a tudományt egyedül az igazság kutatása magasztos céljából úzik. Erőtelmes, ép, józan, morális érzésű férfiú volt, s Amérikába költöztek az unitárius hitet fogadván el mint meggyőződéséhez legközelebb álló vallást, annak mindvégig állhatatos hive volt. Darwinnel s más tudósokkal együtt Agassiz is a fajok változékonyságának elvét védte, csak hogy épp erős vallásossága befolyása alatt pregnansabbau fejezte ki magát e tekintetben. Az „öszszehasonlító élettan“-ról írott művében világosan kimondja, hogy „a szerves lények geográfiai elterjedése tökéletesebben feltünteteti egy felsőbb értelmiség közvetlen működését, mint bármás a phisikai világban“. Mily szent volt előtte a tudomány érdeke, erre nézve egy new-yorki lap a következő adomát beszéli: „Pár év előtt egy úzér arra igyekezett őt rábirni, hogy legyen társa egy vállalatban, hol Agassiz ismeretére nagy szükség volt. „Ki tudja, mennyi pénzt szerezhet, ha társa lesz“ — szólt a pénzember. „Nincs időm a pénzkérésre“, volt a tudomány emberének válasza.

Dr. **Strauss** Dávid mult febr. 8-án halt meg 66-ik éves korában, az a férfiú, ki tán a legjelentősebb befolyást gyakorolta korunk hittani mozgalmaira s vallásos eszméire, szerzője annak a Jézus életének, mely több vitára adott alkalmat mint napjainknak bármely más könyve. 1835-ben jelent meg ez a magyarén kívül minden más nyelvre lefordított fontos könyv, követte szitkok és átkok valóságos concertjétől s minden színbe játszó iratok vizözönétől. Nemsokára kiadá dogmatikáját, melyről azt irták, hogy ugy hasonlít egy hit-tanhoz, mint egy czinterem egy városhoz. Mint biographiai s más irodalmi művek szerzője is a jelesb írók közé sorozható. Mint politikus nem nagy hirre tett szert a frankfurti hirhedt birodalmi gyűlésen. 1872-ben megjelent ily czimű művében: „a régi és új hit“ azt vallja, hogy ő nem keresztény többé s a keresztény vallást német költők olvasásával és német zene cultusával ajánlja helyettesítetteti. Elég, hogy ő is romboló működésével megtevé a gondviseléstől rábizott feladatot, mint egy égi háboru megteszi a magát. Nézetünk szerint ő is a Jób könyve „Isten fiai“ közé sorozható, a kik „egy néminémű napon eljövének, hogy az Ur előtt udvarlanának“. Jéb. 1, 6.

Angolországi hitrokonaink jelentékeny pénzsözszezetet irtak alá e napokban a párisi és milanói unitárius és szabadelvű keresztény

atyafiak egyházi céljaik némi előmozdítására. Amazoknak, kik a két jeles Cocquerel vezetése alatt a Renaissance című egyházi lapot adják ki, s a sz. André-i templomban buzgón látogatott isteni tiszteletet s e mellett árva-iskola- s kórházakat tartanak fenn, 600 font sterlinget, Milanóba pedig az ottani unitárius isteni tiszteletet s iskolát tartó Bracciforti rendelkezésére 100 fontot küldenek. E segélyezés már néhány éve foly s mint missio ügye kétségtelenül folyand tovább is, s e célra az amerikai unitáriusoknál is folynak az adakozások, s különösen a bostoni unitárius hölgyek buzgó s tevőleges részvéte teszi lehetővé Párisban egy népes iskola virágzását.

Morison ur, amerikai jeles ifju hitrokonunk, ki a mult nyáron Kovács János tanár társaságában az erdélyi részek szebb tájait s hitközségeink nagy részét meglátogatta vala, innen Olaszországba utazván el, mult február 9-én érkezett haza Bostonba, hol a mint a „Christian Register“-ből olvassuk, magyarhoni útja tapasztalásairól ugyane hó 22-én volt előadást tartandó.

Berde Áron, a kolozsvári m. kir. egyetemen a nemzetgazdaság rendes tanára, s ez évben prorectora, főiskolánk egyik felügyelő gondnoka, a jogi kar által tiszteletbeli tudori czimmal tiszteltetett meg; a tudori oklevelet mart. 4-én a tudomány és irodalom több barátainak jelenlétében nyújtotta át a jogi kar egy küldöttsége, melynek vezére Dr. Haller Károly, a jogi kar dekánya meleg szavakban emlékezett meg a megtisztelt tanügyi és irodalmi érdemeiről; mire a megtisztelt egy viszapillantást vetve közel 30 évi nyilvános pályájára, melynek nagy részét mint tanár főiskolánknál töltötte el, a tudori oklevelet a küldöttség s általában a jogi kar személye iránt tanusított rokonszenvének szivélyes megköszönésével vette át. Őszintén óhajtunk a megtiszteltnek hosszu életet s legközelebről teljes egészséget, hogy szellemi tehetéseit úgy a tudomány, mint nevelő intézetünk érdekében még sokáig hasznosíthassa.

A **hollandiai**, ugynevezett jansenista katolikus egyház hivatalosan felvette az ó-katolikus nevet s Diependaal lelkész választotta érsekévé. E dissidens katolikusok mindeddig semmiképpen sem bírtak felhagyni a Rómával való közösséggel mindamelllett is, hogy a pápa semmit sem akart tudni rólok, s az eléje terjesztett püspök-választásokat mindannyiszor visszavetette s anathemával sújtotta. Ők is hát végképp szakítanak a gyermekeivel oly megvetően bánó mostoha anyá-

val s az ó-katholikusokkal mint édes testvérekkel fogának kezét, a kiké mint a szabadság és szeretet alapján építő egyházé a jövő.

Az osztrák birodalmi tanács asztalán fekszenek az állam és egyház közti viszonyt rendező törvényjavaslatok. Legfontosabb cikkje: a *concordatum* eltörlésének törvényszerű kimondása. Ama patens már is csak holt betű volt évek óta; de nehezebb lesz helyét pótolni s a katolikus egyház külső jogviszonyait a mai jogállam s közműveltség követelményei szerint szabályozni. A törvényjavaslatok aligha keresztül mennek ez úttal; inkább csak félrendszabályok lévén, a szabadelvűek közül is többen azok ellen fognak szavazni; a klérikálisok, a feudálisok és föderalisták pedig született ellenei általában minden szabadabb irányu rendszabálynak. Nehéz lesz az ó-katholikus ügy rendezése is. Az osztrák ó-katholikusok kérték volt a törvényes elismertetést, s hogy a németországi ó-katholikus püspök Reinkens Ausztriában is pásztorkodhassék. Az osztrák kormány nem adta meg a kérést, a Reinkens háta megett a Bismarck rémalakját képzelte látni, s tán igaza is van. Egyébiránt szükség már e kérdést így vagy amúgy rendezni ott is, Magyarhonban is. A lelkek békéje, üdve, sőt földi jólléte is erősen várja s követeli az illetőknek gyors eljárását.

Egyházi és iskolai czélokra tett kegyes adakozások 1872-ben.

a) **Aranyos-torda-körben.** 1.) **Várfalván:** Tóth Mihály mérnök az isk. számára 20 frt. Özv. Pálfi Orbán Józsefné karácsonban urv. bort és kenyeret. 2.) **Bágyonban:** Zeyk József az isk. számára 1000 frt urb. p. Józán Ferencz egy templomi asztaltakarót, ért. 5 frt. Baranyai Gábor és neje egy szószék-takarót, ért. 8 frt. Csegezi Ferencz urv. bort és kenyeret. 3.) **Csegezben:** Csongvai Lőrincz 2 frt. neje Székely Klára 1 frt. Darabán András 1 frt. Özv. Szilágyi Dánéné 1 frt. Borbély Dani s neje 1 frt. Deák János 1 frt. Székely László, pap 1 frt. 4.) **Szindén:** Bors Albertné urasztalára egy pakfon-tálezát s háromszor urvacsorához kenyeret és bort; karácsonban kenyeret és bort Özv. Nagy Lajosné; Szathmári Mózes pap és neje építkezésekre 33 frt 10 kr. 5.) **Kövendén:** A birtokossági korcsomából 274 frt. Tanka Sámuel kenyeret, Szász Gergely bort az urvacsorához. Gál Miklós, Tanka Sámuel, Létai Sándor, Ádámosi György, Gál Dénes, Pálfi Lőrincz, Bölöni Márton, Gál György és Gál Lajos a vizsgáló szék költségei fedezésére adakoztak. 6.) **Sinfalván:** A községi korcsoma jövedelemből 50 frt. 7.) **T. Szt. Györgyön:** Kis Ist-

ván és neje, ifj. Szabó Mártou és neje, özv. Mészáros Istókné ésjene és özv. Móricz Gergelyné urv. kenyeret és bort. Építkezésre többen ajándékoztak 41 frt. 8.) Toroczkon: Özv. Borbély Judit, Móricz Geczi és neje, Botár András és neje, Botár Geczi és neje urv. bort és kenyeret. A templom megújítására többen vallásos készséggel adakoztak 128 frt 79 krt s ezen kívül fuvarral is többen segítettek.

b.) **Keresztur-körben.** 1.) Szt. Mihályon: Özv. Gálfi Sándorné urvacsorához bort; Benczében a község adott az eklézsiának 15 frt. 2.) Korondon: Özv. Bálint Mózesné az isk. számára 10 fr. 3.) Csehétfalván: Pálfi Dénes egyszer urv. bort; Balázs János négyszer kenyeret. 4.) Enlakán: A község a tandij-alaphoz 100 fr. 5.) F. Váralyán: A község az isk. tanító fizetési alaphoz 102 frt 70 kr. 6.) Tarcsafalván: Pálfi Jánosné egy urasztali takarót, ért. 6 frt. 7.) Kadács: Simó Juliánna egy urasztali poharat, ért. 2 frt. Gálfi Mihály egy két vékás szántót, Boros György, Boér Lajos urv. kenyeret és bort. 8.) Siménfalván: Vári Juliánna a szószékre takarót, ért. 20 frt. 9.) Böződön: Sipos János, Osváth József urv. bort és kenyeret. 10.) Köröspatakon: Özv. Kapusi Péterné egy uraszt. takarót, ért. 3 frt. 11.) Böződujfaluban: Pálfi József a papság használatára 4 drb szántót, ért. 100 frt. 12.) Ravában: Nagy István háromszor urv. bort. 13.) Bordoson: Nagy János és neje kötelezvényben 83 frt 33 kr. 14.) Pipén: Övv. Orbán Mihályné szószék-takarót, Gergely János és neje uraszt. abroszt. 15.) Sárdon: Csegezi Miklós egy bibliát templomi használatra. 16.) Kis-Solymoson: Ifj. Keserő Mihályné egy uraszt. abroszt, ért. 3 frt. Konecz János és neje, Benkő Pál, Havadi János, részint kenyeret, részint bort az urvacsorához; Pap Ódön az isk. számára íróeszközöket. 17.) Nagy-Solymoson: Szikszai Mária szószék-takarót, ért. 3 frt. Kövendi Károly kereszturi asztalos 25 frt. 18.) Ujszékelen: Rafaj Károly az iskolának egy asztalt, ért. 3 frt. 19.) Boldogasszonyfalván: Gyarmathi Zsigmond és neje a papság használatára egy 80 ööl területű kaszálót, özv. Gagy Jánosné isk. építésre 5 frt. Deák József egyszer urv. kenyeret és bort. 20.) Fiafalván: Lőrinczi Jánosné szószéktakarót, értéke 20 frt. Varga János 16 frt 66 krt. Lőrinczi János háromszor kenyeret és bort az urasztalára. 21.) Medeséren: Máté Sándor, Lázár Márton és László Mihály urasztalára bort. 22.) Szt. Miklóson: Gálfalvi Sámuelné bort, Molnár Mihály kenyeret egész évben az urasztalához. 23.) Kedében: Vári József 30 év óta ajándékozta az urvacsorai bort s azt élethossziglan adni fogja. Ugyan

ő 200 darab cserepet az ekkléziának, Benedek János egy kapuzábét a papi telekre, Péterfi Mihály, pap, egy vasfűtőt, ért. 4 frt. 24.) Tordátfalván: Gombos Dániel és neje bort, Boros Sándor és neje bort és kenyeret az urasztalához. 25.) Sz Keresztur: Kozma Ferencz egy szószék-takarót. 26.) Csekefalván: Özv. Nemes Józsefné urasztalára bort, Vadász Péterné egy két vékás szántót. 27.) Szt. Ábrahám on: Péterfi Sámuel egy jegyzőkönyvet, a tanulók számára palatáblára 1 frt. ifj. Jakabi József az ekkléziának 2 frt.

c.) **Üdvarhelykörben.** 1.) Vargyason: Pálgyörgy András az ekkléziának két s fél vékás szántót hagyományozott. A községi birtokosság két s fél vékás szántót, Baczoni Bogdán Antalné egy szószék-takarót, ért. 4 frt. Sándor Rebeka az urasztalára egy abroszt és keszkenőt, ért. 8 frt. 75 kr. Boncza György és neje a szószékre egy bibliát, ért. 4 frt 50 kr. Máté Mózesné, a gyásztakarót körülszegélyezte, ért. 3 frt. Kelemen Lajos a haranglábbhoz 2 frt. 2.) Muzsnában: Derzi Kerestély Ferencz az orgona és korona költségeire 2 frt. 5.) Jánosfalván: Kemény Jánosné és neje a szószékre egy bibliát s ez alá egy selyempárnát, ért: 4 frt 50 kr. 4.) Városfalván: Gedő János és neje egy urasztali takarót, ért. 6 frt. Sándor Mózes egy poharat, ért. 1 frt 50 kr. 5.) H. Szt. Péteren: A falusi közönség 5 frt., a juhos társaság 20 frt. egy urasztal készítésére. 6.) Reccsenyédén: A birtokosság 123 frt. Bombér István, Felső Máté István, Bombér Mózes és Dáné Mihály urv. bort. 7.) H. Szt. Mártonban: Iskola építésre adtak: Jakab Gyula 20 frt. Diméuy Zsigmond 5 frt. Lukácsfi Sándor 5 frt. Dombi Mózes 5 frt. Közepső Dombi Mózes 11 frt 12 kr. Dombi István s Dombi Mária 10 frt. ifj. Dombi István s neje 4 frt. id. Dombi Ferencz s neje 10 frt. Beke Ferencz s neje 10 frt. Kolcsa Mihály 2 szál fenyőfát s Baczomból Sz. Mártonba egy szekér cserepet díj nélkül szállított; Jakab Gyula két év alatt bort az urvacsorához; Dombi Mózes papsága idejére kenyeret ajánlott. 8.) Lokodban: A birtokosság ekkla szükségére 11 frt. 9.) Gyepesben: A birtokosság 67 frt. 10.) Keményfalván: Deák Miklósné egy szószék-takarót, ért. 12 frt. 11.) Abásfalván: Orbán Ábel 4 frt. Az almási közönség mészégetésre 210 szekér mészkövet. Lövöte mészégetésre 50 szekér fát. Deák Lajosné halála esetére hagyományozott 20 frtot az ekklának. 12.) H. Almáson: A községi birtokosság tandíj pótlásul 8 véka férőt szántót, egy darabot az isk. tanító használatába, Sándor Lajos, papsága idejére urv. kenyeret, Égeni Sámuel karácsonra bort adni ígérkezett. 13.) Karácsonfalván: Néhai Sós Mihály s neje

vég hagyománya értelmében az ekkla egy drb. szénafü birtokába lépett. 14.) O k l á n d o n : Bekő János 9 koncz papirt a tanulók számára. 15.) H. U j f a l u b a n : Máté András, Mária és Judit egy darab kaszálót ajándékoztak papi használatra. Sós Dániel és neje egy szószék-takarót, ért. 6 frt. 16.) S z . U d v a r h e l y : Őzv. Bodrogi Áronné egy régi, Pálfi Ferencz egy új kiadású bibliát. László Domokos egy anyakönyvet, zöcs Márton 2 drb. jegyzőkönyvet, Bölöni Barra Lajos egy régi passiot, Gyöngyösi István egy imakönyvet Koronka Antaltól és egy újabb kiadású énekeskönyvet, Kisgyörgy Sándor egy halotti é. könyvet, Becsek Dániel az első isteni tisztelet alkalmával mondott beszéd és könyörgés kinyomatása árából 2 frt. Bodrogi Áronné az urasztalára egy abroszt, egy pohártakarót, egy óntángyért, Maurer Károly az urv. kenyeret és bort ott lakása alatt megajánlotta, a zsinati főtanácson és az udvarhelykörüi ekkléziából gyűlt 152 frt. 56 kr.

d.) **Fejérvörben.** 1.) A. R á k o s o n : A vasúti munkálatok alkalmával egy sütő mester Bartók Albertnek ajándékozta egy kamaráját, egy sütőbázát és kemenczéjét, mit nevezett pap az ekklának adott, ért. 120 frt. Ugyanő a papi ház ajtajára egy zárt vásárolt, és biztosította a papi csürt tűz ellen egy évre. Árkosi Mihály 1 frt. neje uraszt. takarót ajándékoztak, Antal Gáspár Miklós egy bibliát, ért. 5 frt., pünkösztben urv. kenyeret és bort, karácsonban Rákosi Tamás és ifj. Nemes Mihály. 2.) Ū r m ö s ö n : Bern Sándor egy szószék-takarót, értéke 30 frt. Péter Juliánna egy óntángyért, ért. 2 frt. s urasztalára bort; özv. Gyerő Dávid kenyeret, Maurer Károly hasonló czélra 3 frt.

e.) **Sepsi-Miklósvárkörben.** 1.) Á r k o s o n : néhai Veres Pál vég hagyománya nyomán az ekkla birtokába jött egy 5 vékás szántó; a község adott az ev. ref. ekklával közösen használandó 1 1/2 hold kaszálót, az ekkla készítettett egy orgonát, melynek árát a hivek adakozásból állították elő eddig 1300 frt. öszszegben, melyet Veres György kezdeményezett 200 frttal. a női rend az orgonával egy színre festette a templomi székeket és ajtókat, a mi került 103 frt. éven át urv. bort Veres György, kenyeret özv. Nagy Pálné. 2.) K ö r ö s p a t a k o n : A női rend a templomi székeket megújította, ára 26 frt. urv. bort Téglás Mihály, kenyeret András Józsefné. 3.) N. A j t á n : urv. bort egész évben Incze József, bort Bora Sándorné. 4.) L a b o r f a l v á n : Zsigmond Károly és neje urv. kenyeret. 5.) K i l y é n b e n : Székely Gergely urv. bort. 6.) S z . K i r á l y b a n : Molnár József és neje urv. kenyeret minden alkalommal.

f.) **Kolozs-Doboka-körben.** 1.) K o l o z s v á r t : Gr. Csáki

Tivadarné Albesti Kaan Matild 200 frt. az eklezsia részére; ügyvéd Nemes József 15³/₄ sing igen szép fekete posztót gyászravatal bevonására; Guraszádi néhai Agh István a templomi székek festetésére adott 10 frtot; hasonló célra egy magát megnevezni nem kívánó 2 dr. egyes cs. kir. aranyat.

M o z a i k o k.

Jézusnak nem a vére, hanem egy könnyeseppje váltotta meg a világot; egy új világ született, de nem egy isten feláldozásával, hanem egy embernek az emberiség iránt való gyöngéd és lángoló szeretetéből. Ez a mély mysterium, egyszerre isteni és emberi, a mely teljeseést ért Názárethben.

Jézus a szív — a szeretet lángszelleme.

A Jézus kereszténysége a haladást, a solidaritást és reménységet jelenti.

A szerető szív olyan, mely szépít; a Jézus tanítványai ilyenek voltak, Mesteröket önkénytelenül eszményesítették. A többit az emberi lelkiismeret tette, s a názárethi ifjut istenné változtatta és imádás tárgyává tette.

A képmutatástól féljünk, de az eretnekségtől nincs miért félni: a világ haladása eretnekek által történt s általok fog történni.

Dollfus K.

Egy quäker nagyon szép vak lovat adott el s kérdezte a vevőtől: »Barátom, látsz-e valami hibát benne?« — Nem, — volt a válasz. »Ez a ló sem fog benned hibát látni,« mondá az igazságos férfiú.

Egy quäkernek bölcs tanácsa fiához lakadalma napján: »Fiam, mig szépelegni jártál, mindig azt tanácsoltam, hogy nyisd ki a szemedet; mától kezdve azt tanácslom, hogy hunyd be, mert nem jó mindent meglátni.«

A legártatlanabb, legtisztább és nemesebb jellemü embereknek hirnevét bemocskolhatja bárki, ha ellenségei előtt — kik minden rosznak szivesen bitelt adnak — gyanusítólag beszélnek róla. Egy kóbor szellő-fuvallat tömérdek burjánmagot szór szét, és egy pillanat alatt oly roppant kárt okoz, melyet a jó gazda bosszas és fáradságos munkával tud helyrehozni; a szellő által elszórt rosz magvak oly parányiak és könnyűök, hogy az ember nem látja és nem tudja megakadályozni.

Három dolog van, a mit nehéz teljesíteni: a titoktartás, a sérelem elfeledése és az idő jó felhasználása.

Midőn Shaftesbury lord közelebről a r. katolikus papok nőtlenségéből származó hajokról beszélt, a többek közt azt mondja: „Ha a pápának felesége volna, egy óráig sem hagyná ő szentségét abban a hitben, hogy ő csalhatatlan“.

Hall Róbert ő tisztelendőségétől egykor kérdezték, hogy egy pap hány prédikációt tud egy hét alatt elkészíteni, s azt válaszolta: A kitünő tehetségű ember — egyet; ha közepes tehetségű — kettőt; ha számár — hatot.

Dr. Chapin, egy amerikai lelkész, jól és igazán mondja: „Mindenkinek meg tudja mondani, mi volt az orthodoxia, senki sem tudja megmondani, mi most az orthodoxia.“

Ha a sátán szeretni tudna, megszűnnék rossz lenni. Szent Teréz.

A léleknek két arany szárnya van: az ész és a szeretet.

Az ember szenved, mert szeret, és örömei vannak, mert szeret. A ki minden szenvedéstől meg akarna menekülni, annak csak a szeretetről kell lemondani; a ki nem szeret, az nem szenved. Melyik ember, melyik élő lény tudna és akarna így élni?

Cromwell parancsa katonáihoz: „Legyen bizalmatok Istenben és tartsátok jó szárazon löporotokat“.

Egy falusi pap így szólott hallgatóihoz: „Aai! vegyétek csak szívetekre a mi szerencsés állapotunkat és az isteni gondviselést. A jó Isten azért rendelte a halált éltünk napjainak végére, hogy időt nyer-nénk arra kellőleg elkészülni.“

Más alkalommal a pokolkinok örökké tartásáról prédikált; a gyülekezet sirt. Ez anynyira megihlette papunkat, hogy ő maga is sirni kezdett; de hogy a szegény embereket vigasztalatlan ne hagyná hazamenni, lelket vett s mondá: Ugyan, ne sirjatok anynyira, szerelmes aai! halljátok csak — talán még se lehet az éppen oly igaz!

Alázatosság, szerénység, hizelgés, különböznek egymástól, mint nap, hajnal és éj; lényegökre nézve úgy vannak egymáshoz, mint istenfélelem, emberszeretet, alacsonyosság.

Imecs Jákó-ék moldovai utjokról kiadott könyvökben említést tesznek egy csángó legényről, a kitől kérdezvén, hány Isten van? ezt a feleletet kapták: „várjanak csak egy kicsit, ha megszorítom magamat, tán meg tudom mondani“. A csángó atyafi elméjét kétségkívül zavarba hozta volt a három és mégis egy számvetése.

